

Raadsvoorstel

Onderwerp

Kerkenvisie Stichtse Vecht

Begrotingswijziging

Nee

Datum raadsvergadering

19 december 2023

Portefeuillehouder

A.L. Wisseborn

Organisatie onderdeel

Ontwikkeling Leefomgeving en
Economie

E-mail opsteller

valesca.van.den.bergh@stichtsevecht.nl

Telefoonnummer opsteller

+31346254411

Registratie nummer

338393

Aan de gemeenteraad

Voorgesteld Besluit

De Kerkenvisie Stichtse Vecht, inclusief de Nota van zienswijzen, vast te stellen.

Samenvatting

De raad wordt gevraagd de kerkenvisie voor Stichtse Vecht, d.d. 9 oktober 2023, vast te stellen. De Kerkenvisie laat zien dat Stichtse Vecht een grote hoeveelheid kerken rijk is die geschiedeniswaarde hebben en identiteit geven aan de gemeente. De uitgebreide inventarisaties en waarderingen van de kerkgebouwen in de visie zijn de basis geweest voor de kaders die zijn opgesteld voor toekomstige wijzigingen (transformaties) aan kerkgebouwen. Ook zijn er aanbevelingen opgenomen voor vervolgstappen en versterking van de onderlinge samenwerking. Het beoogde doel is de instandhouding van het religieus erfgoed voor de toekomst.

Bijlagen

1. Kerkenvisie Stichtse Vecht
2. Nota van zienswijzen (geanonimiseerd)
3. Aangenomen amendement 2019
4. Binnengekomen reactie op conclusies en aanbevelingen Kerkenvisie (geanonimiseerd)

Doel en beoogd maatschappelijk effect

Op 12 november 2019 heeft de raad het Amendement “Visie op kerkgebouwen” aangenomen om te komen tot een integrale gemeentelijke Kerkenvisie met als doel de beeldbepalende kerkgebouwen als cultureel erfgoed te behouden en een nieuwe toekomst te geven. In het amendement wordt het college opgedragen om de decentralisatie-uitkering bij het rijk aan te vragen.

De Kerkenvisie is een strategische visie voor het totale kerkenbestand van de gemeente. Het laat zien dat Stichtse Vecht een grote hoeveelheid kerken rijk is die geschiedenis-waarde hebben en identiteit geven aan de gemeente. De visie omvat een uitgebreide inventarisatie en analyse, waarbij alle kerken een zogenaamd ‘kerkenpaspoort’ hebben gekregen. Er is een kerkentijdlijn ontwikkeld en aandacht voor de kerken in het landschap. De uitgebreide inventarisaties en waarderingen zijn de basis geweest voor de kaders die zijn opgesteld voor toekomstige wijzigingen (transformaties) aan kerkgebouwen. Ook zijn er aanbevelingen opgenomen voor vervolgstappen en versterking van de onderlinge samenwerking. Het beoogde doel is de instandhouding van het religieus erfgoed voor de toekomst.

De opgenomen aanbevelingen vragen om een realistische doorvertaling naar de praktijk, mede gelet op beschikbare capaciteit en middelen in de organisatie. Het zal een doorvertaling krijgen in het nog op te stellen omgevingsprogramma erfgoed en cultuur.

Relatie met bestaand beleid en regelgeving

De door het rijk toegekende middelen voor het opstellen van de kerkenvisies komt voort uit het landelijk programma ‘Toekomst Religieus Erfgoed’. We zien een ontwikkeling dat het kerkbezoek terugloopt en het steeds moeilijker is om kerkgebouwen in stand te houden. Dit verdient aandacht en actie. Daarom is de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed dit programma gestart.

De Kerkenvisie sluit aan bij de doelen uit onze Omgevingsvisie “‘t Beste van twee werelden”. Hierin is benoemd dat het erfgoed aan de basis ligt van onze kernkwaliteiten, “hier bouwen wij op voort!”. De Kerkenvisie is een thematische uitwerking van een deel van de Omgevingsvisie en kan onder de Omgevingswet gezien worden als Omgevingsprogramma. Met Omgevingsprogramma’s geven wij handen en voeten aan de doelen die wij in de Omgevingsvisie hebben gesteld. De Kerkenvisie biedt kaders voor nieuwe ontwikkelingen van het religieus erfgoed in onze gemeente welke onderdeel zijn van de fysieke leefomgeving. Hiermee anticiperen we op de Omgevingswet die per 1 januari 2024 in werking zal treden.

Argumenten

- Uitvoering geven aan het op 12 november 2019 aangenomen Amendement “Visie op kerkgebouwen”, om te komen tot een integrale gemeentelijke Kerkenvisie.

- Aangesloten wordt bij de uitgangspunten uit het Coalitieakkoord 2022 - 2026, waarin de gezichtsbepalende monumenten en cultureel erfgoed benoemd zijn als grote waarden voor Stichtse Vecht, die we willen koesteren in het gebied. De Kerkenvisie draagt bij aan het behoud van het religieus erfgoed voor de toekomst.
- De Kerkenvisie is richtinggevend wanneer het gaat om transformaties van kerkgebouwen en de verdere samenwerking tussen partijen op diverse beleidsterreinen. Zij biedt handvaten voor nadere uitwerkingen die bijdragen aan de instandhouding van het religieus erfgoed.
- De Kerkenvisie is een thematische uitwerking van een deel van de Omgevingsvisie en kan onder de Omgevingswet gezien worden als Omgevingsprogramma. Hiermee anticiperen we op de Omgevingswet die per 1 januari 2024 in werking zal treden.
- De Kerkenvisie is over het algemeen positief ontvangen bij de eigenaren en in de informatieve raadscommissie op 19 september 2023, waar deze werd gepresenteerd.

Kanttekeningen

- De uitvoering van aanbevelingen uit de Kerkenvisie vraagt om vervolgstappen. Dit vraagt inspanning en ambtelijke capaciteit van de gemeentelijk organisatie, dat mede verankerd zal moeten worden in een concreet omgevingsprogramma erfgoed en cultuur.
- Ondanks dat we straks een vastgestelde Kerkenvisie hebben, kunnen er nog steeds waarden verloren gaan. Het behoud van de kerken is allereerst een zaak van de eigenaren zelf. Bovendien heeft de gemeente niet overal invloed op. Zo is het niet altijd makkelijk om geschikte herbestemmingen te vinden voor kerkgebouwen als dit zich voordoet.

Communicatie

Voor de Kerkenvisie hebben we de dialoog gevoerd met eigenaren (meestal zijn dit de kerkbesturen), omdat zij degene zijn die verantwoordelijk zijn voor de gebouwen. Afgelopen winter zijn zij gevraagd een enquête in te vullen en hebben er twee bijeenkomsten plaatsgevonden. Ook zijn deskundigen geraadpleegd, namelijk de Vechtplassencommissie, MooiSticht en de historische kringen. De opmerkingen van de eigenaren en deskundigen zijn verwerkt in de Ontwerp Kerkenvisie.

De Ontwerp Kerkenvisie heeft ter inzage gelegen en eenieder is in de gelegenheid gesteld om een zienswijze in te dienen, zie voor de verwerking van de reacties de bijgevoegde nota van zienswijzen.

Het verzoek uit de informatieve raadscommissie van 19 september is geweest om reacties op te halen onder de eigenaren over de aanbevelingen. De vraag is uitgezet en er is één reactie binnengekomen. Deze is als bijlage bij dit voorstel opgenomen. In de vervolgstappen en verdere samenwerking met eigenaren zal rekening worden gehouden met de genoemde punten.

De definitief vastgestelde kerkenvisie zal raadpleegbaar zijn voor inwoners door deze een plek te geven op de gemeentelijke website. De kerkenkaart en de kerkenpaspoorten zullen in de gemeentelijke GIS-viewer worden opgenomen.

Financiën, risico's en indicatoren

Stichtse Vecht heeft voor het opstellen van de Kerkenvisie € 50.000,- toegekend gekregen. Dit komt voort uit het landelijk programma 'Toekomst Religieus Erfgoed'.

De Kerkenvisie vraagt om vervolgstappen. Dit zal worden doorvertaald in het nog op te stellen omgevingsprogramma erfgoed en cultuur. Pas dan zal duidelijk worden of en op welke termijn middelen en ambtelijke capaciteit benodigd zijn.

31 oktober 2023

Burgemeester en wethouders van Stichtse Vecht

Gemeentesecretaris
drs. R.C.L. Heijdra

Burgemeester
drs. A.J.H.T.H. Reinders